

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

35-3 – 73 / 19
Београд
ДП

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 38718 датум 24. 12. 2019.

МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА

11 000 БЕОГРАД
Влајковићева 3

На основу члана 18. став 4. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 54/07), Заштитник грађана је са становишта своје законом утврђене надлежности, размотрио текст **Предлога стратегије развоја система јавног информисања у Републици Србији у периоду од 2020. до 2025. године** (у даљем тексту: Предлог стратегије), који је Министарство доставило на мишљење актом број 011-00-120/2019-01 од 17. децембра 2019. године и даје следеће

**МИШЉЕЊЕ
НА ПРЕДЛОГ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СИСТЕМА ЈАВНОГ ИНФОРМИСАЊА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У ПЕРИОДУ ОД 2020. ДО 2025. ГОДИНЕ**

Заштитник грађана поздравља напоре предлагача да се донесе нова Медијска стратегија како би се поставили циљеви за наредни период од пет година ради унапређења стања у овој области. Јасно је да протеклих година није дошло до значајних унапређења стања у области слободе изражавања и медија и поред постојања Стратегије развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2016. године („Службени гласник РС“, број 75/2011). Ова стратегија и измене законских решења у области медија нису оправдали очекивања, јер и даље постоји низ дугогодишњих нерешених проблема и недостаци у прописима који регулишу ову област. Заштитник грађана је указивао и на тежак материјалан положај новинара и медијских радника, да велики број новинара и даље ради на основу неповољних уговора, да је износ њихових зарада испод републичког просека, као и да раде у условима у којима не постоје ни посебни механизми заштите професионалних права.¹ Сви ти проблеми у медијском сектору се рефлектују на слободу изражавања и медијске

¹ <https://www.ombudsman.rs/index.php/izvestaji/godisnji-izvestaji>.

слободе. Стога је потребно детаљније уредити предметну проблематику и предвидети конкретније мере, а касније приликом израде акционог плана и конкретне активности за њихово спровођење са јасно постављеним роковима.

Подсећамо да је Заштитник грађана поступајући по притужбама грађана као и по сопственој иницијативи, уочио да медији често објављују медијски садржај којим се врећа част, достојанство, углед или приватност, као и садржај који врећа достојанство жртве, као и да изостаје адекватна заштита људских права и права детета у тим случајевима. С циљем превазилажења наведеног проблема упућено је Министарству културе и информисања мишљење да би се, изменама и допунама Закона о јавном информисању и медијима, којима би се прописале одговарајуће санкције за повреду обавеза и забрана прописаних овим законом, унапредило остваривање и заштита права на приватност као и права детета на заштиту од штетних садржаја и информација прописаних Конвенцијом УН о правима детета.² Сходно томе, потребно је имати у виду и предложене измене изнете у мишљењу Заштитника грађана.

Значајно је што је приликом израде Стратегије препознато питање унапређења положаја особа са инвалидитетом, националних мањина и других осетљивих група приликом планирања и приликом израде ове стратегија. Неопходно је подизање свести грађана и већа укљученост медија како би се допринело лакшем остваривању загарантованих права особа са инвалидитетом и њиховом равноправном укључивању у социјалну заједницу. Заштитник грађана поздравља препознавање значаја доступности јавних медијских сервиса особама са инвалидитетом. Такође је неопходно да и остали медији информишу и обезбеде доступност свог садржај овој осетљивој друштвеној групи. Свакако је потребно омогућити доступност и прилагођавање медијских садржаја и осталим осетљивим друштвеним групама.

Веома је битно да јавни медијски сервис буде доступан и на језицима националних мањина. Због тога Заштитник грађана указује на потребу даљег унапређења предвиђених мера како би се обезбедила независност и одрживост медија на језицима националних мањина. Сходно изложеном, мишљења смо да Министарство културе и информисања, без одлагања, у сарадњи са надлежним органима и организацијама цивилног друштва, треба да припреми трогодишњи Акциони план за спровођење Стратегије развоја јавног информисања, најкасније у предвиђеном року од дана усвајања ове стратегије, како се не би одлагало доношење Акционог плана.

Потребно је у Глави VI предвидети рок за доношење другог акционог плана за период 2023-2025. године како се не би одлагало његово доношење с обзиром на то да ће акционим планом бити дефинисане конкретне активности за спровођење стратешких циљева, носиоци активности, рокови и очекивани резултати.

Такође, сматрамо да је потребно изричито предвидети у Глави VI Стратегије обавезу Министарства културе и информисања да на својој интернет страници објави извештаје о резултатима спровођења стратегије ради информисања јавности.

² <https://www.ombudsman.rs/index.php/2011-12-11-11-34-45/6000-ishlj-nj-z-sh-i-ni-gr-d-n-iz-n-i-d-pun-z-n-vn-inf-r-is-nju-i-di-i>.

У вези са наведеним показатељем, Заштитник грађана предлаже додатну активност за спровођење предметне мере:

- Организовање пројеката подршке медијима који су успоставили интерне политике за обезбеђивање сигурног радног окружења за новинаре и медијске раднике и подршка осталим медијима да успоставе интерне политике.

У оквиру **Мере 1. 5.**, код *Мера подразумева следеће активности*, потребно је боље и прецизније дефинисати тачку 4.

Мера 2. 4. Створени равноправни услови на тржишту пружалаца и дистрибутера аудио-визуелних медијских услуга

У оквиру ове мере, потребно је предвидети и ову активност:

- Измена регулативе која се односи на област електронских медија, у погледу уређења надзора над спровођењем закона који регулише ову област, као и казних одредаба овог закона.

Мера 3. 2. Обезбеђена организациона, функционална и финансијска независност Регулаторног тела за електронске медије, унапређена његова професионалност, као и одговорност према јавности.

У оквиру ове мере, предвидети да мера подразумева и следећу активност:

- Размотрити могућност другачијег поступка избора чланова Савета РЕМ-а ради обезбеђења независности и компетенција чланова.

ГЕНЕРАЛНА СЕКРЕТАРКА

Појединачне примене

Мера 1. 1. Побољшани безбедносни, социо-економски и професионални услови за рад новинара и медијских радника

У оквиру показатеља на нивоу поменуте мере, предлажемо разматрање и следећих показатеља:

- Анализа и сачињавање извештаја о спровођењу закључених колективних уговора;
- Прикупљање података, анализа стања и проучавање последица утврђеног стања у области безбедности и здравља на раду запослених у медијском сектору;
- Прикупљање података и њихову анализу о укључености, односно радне ангажованости особа са инвалидитетом у медијском простору;
- Омогућавање приступачности за равноправно укључивање особа са инвалидитетом у медијском сектору нарочито у ситуацијама када инвалидитет захтева да се прилагоде услови радног места.

Сходно изнетом, Заштитник грађана предлаже додатне активности за спровођење предметне мере:

- Организовање програма/пројеката подршке и едукације представника синдиката и удружења послодаваца, као и њихових чланова, ради унапређења стања у области синдикалног организовања и деловања и удруживања послодаваца и јачања капацитета учесника социјалном дијалогу;
- Обезбедити услове за спровођење и унапређење безбедности и здравља на раду новинара и медијских радника, уз њихову континуирану едукацију о правима и начинима остваривања и заштите у овој области безбедности и здравља на раду;
- Повећати ниво запошљавања особа са инвалидитетом, одржавања запослења, напредовања у послу и стручно усавршавање, уз обезбеђење једнаких могућности;
- Развијати приступачног радног места кроз обезбеђење адаптације радног места у односу на могућности и врсту инвалидитета кроз област заштите и здравља на раду;
- Спровођење активности на едукацији у медијском сектору ради смањења предрасуда према особама са инвалидитетом у радном окружењу и спречавања дискриминације по основу инвалидности;
- Предвидети укљученост синдиката и удружења послодаваца у процес едукације о правима и обавезама из радног односа и професионалних права новинара и других запослених у медијима, њиховом остваривању и заштити.

1. 2. Створени услови за безбедан рад новинара и медијских радника

У оквиру показатеља на нивоу поменуте мере, предлажемо разматрање и следећег показатеља:

- Стање у погледу осигурања новинара и медијских радника по повредама на раду и професионалних обољења и обољења у вези са радом.